

Nro. 33.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Oktobet 23-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Hallerkeői Gróf *Haller József* úr eő Excellenti-
áját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Ta-
nátsost, a' Cs. Leopold Rendje Komendátorát, N.
Máramaros Vármegye Fő Ispányát, 's a' Septem-
virális Tábla Assessorát, a' meghalálozott Gróf
Zichy Ferentz ő Ex.ja helyébe *Fő Pohárnokká*
— helyébe *Török Szentmiklósi és Zsadányi*
Almásy Pál úr eő Ex.ját, Valóságos Titkos Ta-
nátsost, a' Sz. István Rendje Komendátorát,
's N. Arad Vármegye Fő Ispányát, *Fő Istálómes-*
terré — ennek helyébe pedig az Udvari Kama-
ra Vice-Előülőjét *Bárá Eötvös Ignácz* úr eő
Ex.ját, Cs. K. Kamerariust, Valóságos Titkos Ta-

K k

nátsost; az Ország' Koronája' őrzőjévé nevezni kegyelmesen méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Bathyány Főle elő Hertzegségét, Németh-újvári Örökös urat, 's Strattmanai Grófot, Cs. K. Kamarást, N. Vas vármegye Örökös Fő Ispányát, a' Magyar Ország' N. Insurrekció Obersterét, az utóbbi felkelés' alkalmatosságával tett különös szolgálataira nézve a' Cs. Leopold Rendje Komendátori Keresztésévé — hasonlóképpen Báró *Luzsinszky József* urat, a' Magy. Insurrekció' Generálissát; Gróf *Ferrary Zichy Ferentz* Cs. K. Kamerarius Urat, N. Győr vármegye Fő Ispányi hivatal' Administrátorát, 's az Insurrekció Oberstlieutenantját; végezetre Tóth Pronai *Protonay László* urat, az Insurrekció' Obersterét, a' Sz. István Rendjének kitesiny Keresztésévé nevezni, méltóztatott ő Cs. K. Felsége.

Murai - Szombathi és Széchi - Szigethi Gróf *Szapary Vincenz*, Cs. K. Kamerarius; Barkonyi Gróf *Amade Seraphin Ferentz*; továbbá *Hunkar Antal*, és *Hutty József*, mind ketten Insurrectionalis lovas Kapitányok, a' Cs. Leopold Rend' kitesiny keresztésévé neveztettek.

Hadi Történetek.

Béts. — September vége felé vissza vonta volt (mint a' Bétsi Udvari Német újságból tudjuk) a' Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt lévő Austriai ármáda magát *Kovel* mellől előbb a' *Pripice* vize bal partjára, 's onnét azután, minekutánna az ellenség' nagy számát egy recognoscirozás által kitanulta volna, a' *Bug* vize partjára is, a' hol *Vladova* mellett helyhezette magát állásba. Most ismét jött ki ugyantsak a' nevezett Udvari újságban ezen ármádának to-

vábbi mozdulásairól egy hivatalszerént való tudósítás, melyben arról teszen jelentést Brescz mellől *Adamkówból*, mint a' maga fő hadi szállásáról, Feldmarschal Hertzeg Schwartzenberg Oktob. 10-dikén, hogy ő Oktob. 3-dikán és 4-dikén a' vezérlése alatt lévő ármádával ismét átalment a' Bugnak jobb partjára, 's a' Fr. 7-dik osztály ármádával magát özsze isatólván, a' *Muc-harietz* vize megett telepedett-meg. Itt F. M. Lieutenant Báró *Siegenthal* is hozzá isatolta magát, ki, az eleibe adatott rendelés szerént, a' *Turia* vize meliől *Kudnián* és *Kobrynen* által *Bulkow* felé folytatta volt, leg jobb rendelés minden vesztés nélkül, a' maga hátrálását. — Oktob. 4-dikén keményen réájok ütött az ellenség Brescznél a' mi szélső vígyázóinkra, azt gondolván, hogy a' miéink itt igen kevés számmal vannak: a' kik azoközben ötet hathatósan vissza igazították, 's az ő Kozákjaikban sok kárt tettek. Későbbre ezen történet után egy recognoscirozást tétetett a' mi fő vezérünk, mellynek alkalmatosságával az ellenség egy közel lévő erdőtől kinyomattatván, mi az ő erejének kitánulására intézett czélzásunkat tökéletesen elértük. Részéről az ellenség is számos gyalogsággal és lovassággal elényomúlai iparkodott a' *Kobryni* úton: hanem a' Cs. K. szélső vígyázó csoportoknak nem kívántatott egyéb arra, hogy az ellenségnek megfelelhessenek 's czélzását semmivé tegyék, hanem csak az, hogy a' gyalogság' állásaihoz vissza vonják magokat. Az ellenség ugyan számosabb gyalogságot és artillériát hozott ismét elő a' isatázó mezőre, de így sem kedvezett néki jobbban a' szerentse. Ezek a'

portázások, vagy szélső vígyázók között történt özsze tsapások Oktob. 10-dikéig folytak, de kevés veszttel. Ezekben egy golyóbis tsapást kapott Gen. Major H. *Lichtenstein Aloysius*, de a' melly tsak 14 napig fogja őtet megakadályoztatni a' szolgálatban. Gen. Májor *Mariássy* is kapott igen gyenge contusiót. Ezen Generális urakon kívül igen dítséri a' fő vezér, F. M. Lieutenant *Bianchy*, Gen. Major *Andrássi*, Oberster *Geiger*, 's Májor *Langier* urakat, és Oberstlieutenant *Mazurt*, a' ki 8-dikban megöletett.

* * *

A' 7-dik Septemberi nagy verekedésnek leírását olvastuk már jó ideje a' Fr. Bülletinekben, a' mennyiben az, a' Frantzia ármádát magát illette: hanem minthogy azon tsatiban a' Szöveletes seregek is részt vettek, tehát ugyan arról ezek is különös *Bülletinek*et bocsátanak - ki. Már kiadták ezeket a' *Würtembergi* és *Westpháliai* Udvarok, melyekből mi, az ide 's tova való fordulásokat elhalgatván, röviden tsak ezeket jegyezzük - ki: —

A' *Würtembergi* sereg' veszttése, 41 rész szerint elesett vagy megsebesedett tisztekre és 500 köz emberekre tétetik. A' tisztek név szerint feljegyeztetve vannak a' tudósításban. Generálisok nem találatnak köztök.

A' mi a' Westdhaliai tudósítást vagy Bülletint illeti, ezt a' Hadi Minister intézte a' Királyhoz. Ezek a' nevezetesebb kifejezések fordulnak elő benne: Király! Szerentsém van hírül adni Felségednek, hogy a' nagy ármádához tartozó 8-dik szakasz ármáda, a' melly a' Felséged' seregeiből áll, a' *Moskva* partján Sept. 7-dikén tör-

tént ütközethen ditsősséges részt vett. Ő Felsége a' Frantzia Császár az Abrantesi Hertzeget (Marschal Junot) ezen 8-dik szakasz ármáda' vezérét, egy kevés időig az *Elchingeni Hertzeg* (Marschal Ney) vezérlése alá adta. Több vitéz tisztjeinknek elveszéseket sajnálhatjuk. Generális *Damas* ditsősséggel végezte-bé életét ezen ditsősséges tsatázó mezőn. Generális Báró *Thareau*, veszedelmesen megsebesített két puszkagolyóbisok által. Vasas Generálisnak G. *Lepelnek* özsze rontotta egy ágyú golyóbis a' balkarját, melly a' vállához közel elvágattatván, kevés reménség van ezen Generálisnak életben való megtartathatásához. Báró *Hammerstein* és *Borstel* Generális urakat néhány versben érdekelték a' golyóbisok, de még is oda nem hagyták a' verekedést, 's nem is fog sebeiknek semmi veszedelmes következése lenni. — Az egész Westpháliai sereg ditsősséggel fedte-bé magát. — A' vesztese valami 300 elestekre és 1000 sebesekre telt. Az elesett vagy megsebesedett tisztnek itt is név szerént számlálatnak elő a' tudósításban, és valami 164-re telik a' számjok.

Orosz Birodalom.

Volhyniából azt írja a' *Breslauer* újság, hogy azon Orosz ármádának fő vezérévé, a' melly eddig Gen. *Tormasow* által vezéreltetett, Admirális *Tschitschagow*, az eddig való Duna mellyéki ármáda' utolsó fő vezére, rendeltetett: G. *Tormasowra* pedig a' *Kalugai* és *Tulai* vidékekre gyűlekezett Orosz fő ármádának az a' része bízattotott, a' mellyet a' 7-dik Septemperi verekedésben megsebesedett Hertzeg *Bagration* vezérelt ezen ütközet előtt.

Orosz Csász. Adjuvánsnak *Orlawnak*, a' Párisi utóbb volt Orosz Követség' egyik tagjának mind két lábait elszakasztotta a' Berlini levelek szerént a' *Moskai* verekedésben az ágyúgolyóbis.

Most csak annyit olvasunk a' közönséges levelekben *Moskauról*, hogy ott ismét helyre állítottott a' tsendesség; a' város 20 kerületekre osztott-fel, mellyek között mindenikbe különkülön Komendáns rendeltetett.

A' *Moskai* újságban még a' Frantzia seregeknek oda való bemenetelek előtt ilyen proklamatió intézetelett volt *Bostopschin* által az ott lakó vagy tartózkodó Frantziákhoz; —

„Frantziák! a' ti Császártok (*Napoleon*) e' képpen szólott egy proklamatiójában az ő jó városához Párishoz: *Frantziák, ti sokszor mondtátok nékem, hogy ti szerettek engem. Es ti (t. i. Moskauban lakó Frantziák) hogy őtet ezen igazság felől meggyőzzétek, soha meg nem szüntetek néki még ezen északi vidéken, is a' hol a' tél és pusztaság az uraság felett vetélkednek egymással, szolgálni. A' város' tsendessége és ünnön javatok most azt kívánják, hogy távozzatok-el ezen városból. A' nagy és nemes szívű Orosz nép készen áll a' legrendkívül valóbb próbára; hogy őtet egy gyalázatos bélyegtől megkíméljük, és a' Históriát egy vérözönről való tudósítás által való megmóskoltatástól megmentjük, a' melly a' ti pokolbéli nemzeti rejtentőségeiteknek minden esetben egy gyenge követése lenne, távozzatok-el innét. A' Volga vizé mellé egy békesség szerető, 's esküvését megtartó nemzet közzé vitettek lakni, a' melly sokkal erősebben megvet, hogy sem megbántana benneteket. Európát elfogjátok*

hagyni egyideig, és Ásiába mentek; szünjetekek meg rosz emberek lenni, legyetek jók. Legyetek Frantzia polgárokából Orosz polgárokká; legyetek tsendes-ségben, és engedelmesek, különben féljetekek a fenyítéktől. Száljatok magatokba; üljetekek hajéra, de vigyázzatok, hogy ez reátok nézve a' Cháron hajója ne légyen. Éljetekek boldogúl! Jó szeren-tsét az utazáshoz!"

* * *

A' *Journal de l'Empir* Párisban a' Köppen-hágai újságból közli Oktob. 10-dikén a' Moskva mellett Sept. 7 dikén történt tsatáról Pétersburgban Sept. 13-dikán kijött Orosz udvari tudósítást, ilyen előre botsátott megjegyzéssel: — Régen tudva van (úgy mond) az, hogy az Oroszok a' magok hivatalszerént való tudósításaikban legkissebb irgalmasság nélkül bánnak az igazsággal; de nem üzték még is ezen dolgot soha oly nagyra, mint azon tudósításokban, mellyet a' Pétersburgi udvari újság a' *Moskwa* mellett történt ütközetről kiadott. Mi ezt most kapván kezünk-höz, sietünk közleni olvasóinkal. — Ezen szavak után maga ez az Orosz tudósítás következik a' nevezett Párisi újságban, e'képpen: —,

„Az Orosz ármáda elfogadta a' maga *Moskwa* állásában azon ütközetet, mellyet néki Napoleon Császár ajánlott. Sept. 5, 6, és 7-dik napjain szüntelen folytak a' verekedések, és tsak az éjtzaka által szakasztattak félbe. Az ellenség a' mi léncáknak azon bal szárnya ellen intézte rendkívül való álhatatossággal és méreggel a' maga próbatételeit, a' melly az újrendelések szerént H. Bagratzion által vezéreltetett. Hertzeg Kutusow ellenben, ezen ponton feles erőt gyűjt-

vén lesben öszsze, Sept. 7-dikén megkerülte az ellenséget, és éppen azon szempillantásban futamtatta - meg azt, midőn ez azt gondolta, hogy ő maga kerülte-meg az Orosz ármádát. — Császáruk ó Felsője a' maga nevenapja' inné pének reggelén (Sept. 11-dikén) éppen mikor a' *Nevsky Sándor* templomába menne, vevé H. Kutusowtól a' tudósítást, mint névnap ajándékot, a' felől, hogy végezetre az Orosz ármáda győzedelmeskedett légyen. A' bővebb környékállásokról való tudósítás még meg nem érkezett. Az ellenség elhagyni kéntelenítetett a' tsalázó mezőt; néhány *Verste* távolságra vissza ment; az ő megverettetése tökéletes volt; a' miéinktől kergettetik. Igen sok foglyok és ágyúk kerültek a' győzedelmesek' kezire. H. Bagratzion az inán sebet kapott. A' győzedelemért azonnal *Te Deum laudamus* ének! és tartatott. H. Kutusow birodalom Marschaljává nevezetett, és 100,000 Rubla ajándékot kapott; minden katonásak ör Rublák adattak fejenként. Várjuk a' bővebb tudósítást."

Török Birodalom.

Az úgy nevezett *Duna mellyéki* volt Orosz ármáda vezére Gen. *Tschitschagow* ilyen bátsúzó írást intézett Aug. 30-dikán *Jassyból* a' magok előbbeni urok a' Törökök alá vissza adatott Moldovai lakosokhoz: —,

„A' *Dunamellyéki* ármáda elhagyja Moldvát! A' nállatok volt hadakozás eltávozott fölletek! Mostanában vissza kapjátok a' békességet, és azon Országlószéket, mellyhez hozzászokva voltatok, és a' melly néktek hasznatokra volt. Ti a' hadakozás' terheit hordoztátok! Aldozattéte-

leitek tudva vannak. Ezen hadakozásnak okai réatok nézve betsületesek voltak. A' ti hazátok' szerentséje volt a' *Sándor Császár*' atyai gondoskodásának tárgyva. Ő Felsége köszönetit jelenti néktek. Legyetek bizonyosok a' felől, hogy ő Felsége jót akart néktek tenni. Az a' hatalmas armáda, melly titeket a' hadakozás inségeitől megszabadított, most új győzedelmekre siet, meg lévén a' ti önnön áldásotok által áldattatva."

Volt Orosz Senátor *Milasievicz* is egy írás által bútsúzott - el a' Divántól, mellyben olyan nyilatkoztatást teszen, hogy az Orosz seregek *Moldvát* egészszen oda hazyják Sept. 29 dikéig, mellyre nézve ő reménli, hogy részitől a' Divan is mindent elkövet és módot talál, arra, hogy azon 5000 aranyok, mellyekkel a' Moldovai lakosok az Orosz armádiának tartozó adófizetésben még adósok, addig megfizetődjenek.

Spanyol Ország.

A' *Burgosi* vidéken *Burgóson* feljül észak felé, a' *Vittoria* felé menő úton, 2000 insurgensekből álló sereg, melly az Anglus armáda előjáró tsapatjának lenni íratatik, és a' Frantzia Generális *Expert* brigadája között verekedés történt. A' Párisi Monitör írja, hogy a' Spanyol tsapat réa ütött a' *G. Expert* brigadájára *Briviescától* nem messze *Prodanos* mellett: mellyet a' Frantziák látván, őkmagok mentek eleibe ostrom lépésekkel az ellenségnek, 's őtet hátra nyomván azon állásokat, mellyekben magát meg akarta fészkelni, elfoglalták, az előbb hozzájuk fogságra esett Frantziákat kiszabadították, 's ezek helyett már most magok fogtak - el a' Spanyolok közzül 150 embert, Az ellenséges tsapat vissza nyomatta-

tott *Villa-Franklig* (ez is a' *Vittoria* felé menő, útban van *Prodanoson* feljül).

A' Marschal *Soult* ármádáját, a' melly *Andaluziából Granada* felé elmenvén, magát azólta (mint már említettük), a' Sept. 19-dikén költ *Valenciai* levelek szerént az *Arragoniai* ármáda vezérével Marschal *Süchettel* öszsze tsatólta, a' Generális *Hill* vezérlése alatt lévő *Anglus* és *Portugallus* egyesült seregek által kísértetik. *Gen. Hill* Sept. 3-dikán már tovább indult volt *Sevil-lából Carmona* felé. Mikor ment volt bé *Sevil-lába*, még nem olvastuk. *Lord Vellington* két millió *Reálokat* vetett, költsön név alatt, azon *Spanyol tartományokra*, a' mellyeket elfoglalt a' *Frantziáktól*. —

A' *Londoni újságokban* is kijött néhány sor a' *Spanyol Országi környülállásokról*, mellyek a' *Lord Vellington* ármádáját illetik. *Lord Vellington* Sept. 13-dikán küldötte el a' maga leg újabb tudósítását *Angliába*. Ő ekkor *Torquemadában*, *Palentziától* két óra távolságra állott a' *Pisuerga* mellett a' *Fr. ármádával szembe*. Ide várta magához a' *Gallitziai* *insurgens ármádát* Sept. 14-dikére. Ezen *insurgens ármádának* fő vezérje *Castannos*; alatta vezérkedik *Santocildes*.

Ha ezen tudósítást a' feljebb eléhozott *Frantzia* tudósítással öszsze vetjük, látjuk miként történhetett *Burgóshoz* képpest északra a' *Fr. Gen. Expert* brigadája és a' *Portégalliai Anglus ármáda* között Sept. 20-dikán a' verekedés. Így *L. Vellington* egészszen az északi *Spanyol tartományoknak* fordult: a' *Spanyol Király*, 's a' *M. Soult* és *M. Süchet* vezérlése alatt lévő és magokat *Valencia* táján *concentrált Frantzia ármá-*

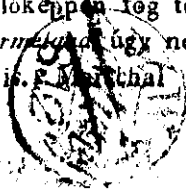
ák ellen pedig csak a' Hill ármádiája áll hátulról, és a' Maitland ármádája, a' melly Alicanténél szállott ki, 's egyesítette ott azután magát a' Murciai insurgensekkel.

Svédzia és Dánia.

A' Svédziai újhadi készülétek felől a' mi közönséges leveleinkben még eddig majd semmit nem olvastunk. Az alább következő Svédziai és Dánus levelekben pedig azt látjuk most, hogy már útban voltak a' partok felé valamely tengeri verekedésre való czélzással.

Koppenhága, Oktob. 6-dikán. A' Svédziából érkezett levelekben olvassuk, hogy az útban lévő minden Svécus seregek parantsolatot kaptak az eránt, hogy álljanak meg. Mint mondják a' tengeri expedízió, mellyet munkába akartak vala venni, elhalasztódott. Svécus Oberstlieutenant *Biörstierna*, által küldetett tudósítással Londonba az Angliák Országlószékhez.

Stocholm, Septemb. 29-dikén. A' Testőrző Regementek, mellyek már *Norköpingbe* megérkeztek vala, olyan váratlan parantsolatot vevének, hogy álljanak meg. Hasonló parantsolat ment a' több útban lévő seregekhez is. Az őszi kedvetlen idők itt igen sokor elkövetkeztek; olyan komor és esős napok kezdettek járni, hogy legkisebb kétségünk sem lehet az eránt, hogy a' *Schoniai* vidékeken találtató fegyveres seregek, fanni szállásokra fognak haladék nélkül kiosztatni *Carlscrona*, *Christianstadt*, *Malmö*, és *Helsingborg* között. Hasonlóképpen fog történni, mint remélhetjük, a' *Värmland* úgy nevezett szemmeltartó ármádaival is. *Gróf Essen*,

's Generális *Adelcreutz*, *Wachtmeister*, es *Sandels*, kik t. i. ezen expedízióhoz vannak rendeltetve, még mind *Stockholmban* vannak. A' *Koronaörökösnek* nem soká lejendő újabb elútazása felől, szó sints.

Az utóbbi Diétán másfél millióknak költsön való felvételletek eránt tettek határozást a' *Svéztiai Rendek*, a' *Státus* minden napi siető szükségének kielégítetése végett.

Moskau felégettetésének híre *Koppenhágába* megérkezvén, nem kitsiny ijedséget okozott itt kiváltképpen a' kereskedők között, a' kiknek ahoz a' világ' nagy kereskedő piatzához eleitől fogva nagy befolyások volt.

Sicilia.

A' *Nápolyi Monitör* szerint nem rég igen nagy rettenést okozott *Siciliában* az, hogy annak fő városában *Palermóban* a' *Parlamentom'* tanátsháza mellett, éppen a' gyűlés' alatt, valamelly *mínának*, vagy pedig valamelly pokolbéli találmánynak a' neme, irtóztató ropogással fellobbantatott. Nagy szerentse, hogy a' gonosz emberek, talám a' hely' távolságát, félelemből-é vagy pedig sietségből nem jól találták-el, mint-hogy semmi kárt nem okozott a' lobbanás. A' *Parlamentom* félbe sem szakasztotta az ülést. A' fegyveres erő sietve megjelent. Nagy jutalmak hirdettettek -ki azoknak számokra, a' kik a' gonosz embereket elárúlják: de még eddig semmi nyomokra nem lehetett találni. —

Még folytatja azon munkáját a' *Parlamentom*, a' melly szerint a' maga országlása módját egészszen az *Angliai Constitúciónak* formájába akarja önteni.